

Pro Accesibilitate Pro Incluziune Pro Democrație!

SUBIECTE DE

INTERES

SPECIAL:

- Electorala 2023 - Alegeri Locale
- Proiectul „Acces egal pentru toți!” - sprijin pentru dezvoltarea și promovarea politicilor de incluziune socială
- CEC, CICDE și alte 8 OSC-uri au semnat un memorandum de colaborare
- Campania „Acces Egal pentru toți în secțiile de votare”, continuă
- Află care sunt exemplele pozitive în amenajarea instituțiilor publice
- INTERVIU:
Efimia Levința, șefă de birou al căminului cultural, Primăria Clișova, rn. Orhei

Un om informat votează conștient!!!

Un om informat este protejat!!!

Informează-te CORECT!!!

Sursa foto: www.agora.md

CICDE
Centrul de Incluziune Continuuă
in Democratia Electronica

Acest buletin este elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău, oferit prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare.

Electorală 2023 – Alegeri Locale

DE REȚINUT:

Dizabilitatea nu este un impediment pentru participarea în procesul de guvernare locală!

Știați că...

Numărul total de alegători înscriși în Registrul de Stat al Alegătorilor, la data de 1 martie 2023, arăta cifra de **3 295 464**

Ești pregătit de alegeri în localitatea ta?

Ce fac dacă nu sunt în listele electorale

- Pentru a fi sigur că poți vota trebuie să controlezi dacă ești scris în **listele electorale**
- Cu **20 de zile înainte** de ziua alegerilor poți să întrebi la primărie dacă ești înscris în **listele electorale**
- Dacă ai un computer conectat la internet poți să controlezi dacă ești scris în **listele electorale**, intră pe această adresă **www.cec.md** sau sună la numărul de telefon **022 88 01 01**
- Dacă nu se primește să faci acești pași, **cere ajutorul** prietenilor sau familiei

Ce fac dacă nu mă pot duce la secția de votare

- Dacă în ziua alegerilor nu poți merge să votezi din cauza problemelor de sănătate poți vota acasă sau la spital
- Pentru a putea vota acasă, trebuie să ceri tu sau rudele tale ca urna de vot să fie adusă la tine acasă sau la spital
- Dacă nu te poți deplasa la alegeri din motive de sănătate, urna de vot poate fi adusă la tine acasă
- Pentru aceasta este nevoie să prezinți un document de la medic

Sursa:

[https://www.motivatie.md/media/Publicatii/Carti_brosuri_rapoarte_analiza/Ghidul%](https://www.motivatie.md/media/Publicatii/Carti_brosuri_rapoarte_analiza/Ghidul%20)

INFORMAȚII UTILE

- Pentru a primi mai multe informații despre alegeri sau despre cum poți vota intră pe paginile web www.cec.md, www.votaza.md, www.alegeri.md sau www.cicde.md sau sună la numărul de telefon **022 88 01 01** Comisia Electorală Centrală (CEC)

- Dacă sunt încălcate drepturile tale sau a altor persoane cu dizabilități, dacă ai fost discriminat - poți suna la numărul de asistență telefonică **0 80 01 08 08**
- Sau la Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității **08 00 333 88**

ACCES EGAL PENTRU TOȚI

Suport APC, Comisiei Electorale Centrale și APL în elaborarea și promovarea politicilor de incluziune

Proiectul „ACCES EGAL PENTRU TOȚI” își propune drept scop să acorde suport APC, Comisiei Electorale Centrale și APL în elaborarea și promovarea politicilor de incluziune socială.

În perioada 1 Ianuarie 2023 – 31 Martie 2024 vor fi realizate mai multe activități complexe:

Obiectiv 1: Suport Autorităților Publice Centrale în elaborare și promovarea politicilor de incluziune social

Activitatea 1.1. Consolidarea grupului de experți pentru elaborarea „Planului național de accesibilitate a clădirilor și spațiilor publice”.

Obiectiv 2: Crearea condițiilor pentru sporirea accesului persoanelor cu deficiențe la serviciile electronice.

Activitatea 2.1. Semnarea unui Memorandum de colaborare cu Comisia Electorală Centrală

Activitatea 2.2. Crearea Consiliului Consultativ de Incluziune pe lângă CEC

Activitatea 2.3. Suport Comisiei Electorale Centrale în elaborarea materialelor în formate accesibile (audio & LMG etc.) în cadrul campaniei „Alegeri Locale Generale 2023” (în continuare ALG 2023) și a votului electronic.

Activitatea 2.4. Demers pentru accesibilizarea clădirii Fiscservinform din municipiile Chișinău și Bălți

Activitatea 2.5. Certificarea unui grup de 100 (una sută) persoane cu dizabilități cu semnătură electronică avansată calificată

Activitatea 2.6. Demers pentru accesibilizarea paginilor web <https://servicii.fisc.md/>, <https://semnatura.md/> și a <https://msign.gov.md/>

Activitatea 2.7. Elaborarea chestionarului on-line pentru evaluarea și raportarea on-line a condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice și procesarea analitică a rezultatelor

Activitatea 2.8. Elaborarea widget-ului on-line pentru calcularea parametrilor rampelor de acces

Activitatea 2.9. Elaborarea desenelor tehnice pentru chestionarul de evaluare a condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice

Obiectiv 3:**Suport Administrațiilor Publice Locale în elaborare și promovarea politicilor de incluziune socială**

Activitatea 3.1. Formare de Formatori (ToT) în domeniul accesibilității în 5 regiuni

Activitatea 3.2. Campanii de advocacy „Acces egal pentru toți” pentru promovarea accesibilității în 20 localități / regiuni

Activitatea 3.3. Procesarea datelor campaniilor de advocacy „Acces egal pentru toți” pentru promovarea accesibilității în 20 localități / regiuni

Activitatea 3.4. Campanie de informarea direcționată a actorilor cheie pentru promovarea condițiilor de accesibilitate

Obiectiv 4:**Diseminarea bunelor practice și a lecțiilor învățate**

Activitatea 4.1. Confecționarea banerului proiectului screen roll, 1 x 2 m.

Activitatea 4.2. Elaborarea și difuzarea a 3 ediții speciale a buletinului electronic „Pro Accesibilitate, Pro Incluziune, Pro Democrație...”.

Activitatea 4.3. Elaborare și difuzare comunicate de presă.

Activitatea 4.4. Elaborarea și difuzare a 5 (cinci) emisiuni / podcast-uri din seria „Depășim Prejudecăți”

Activitatea 4.5. Elaborarea a 8 (opt) emisiuni radio la postul RADIOVISION – post on-line de radio al comunității persoanelor cu dizabilități.

Activitatea 4.6. Elaborarea unui spot motivațional pentru participare la Alegerile Locale Generale 2023 a persoanelor cu dizabilități cu promovarea conceptului de accesibilitate.

Activitatea 4.7. Elaborarea Raportului de monitorizare a Alegerilor Locale 2023 din perspectiva incluziunii alegătorilor cu dizabilități în procesele electorale.

Activitatea 4.8. Campanie de informare a persoanelor cu dizabilități privind promovarea unui comportament pro-activ, inclusiv pentru participare în calitate de concurenți electorali la Alegerile Locale Generale 2023

Activitatea 4.9. Masă rotundă de evaluare proiect.

ȘTIAȚI CĂ ...

Perioada electorală este o provocare pentru persoanele utilizatoare de un scaun rulant, pentru cele cu deficiențe locomotorii, dizabilități intelectuale sau de învățare, de văz sau de auz. Amplasate în grădinițe, școli, primării sau spitale, cele mai multe secții de votare din Moldova nu sunt adaptate necesităților tuturor alegătorilor. Clădirile, de cele mai multe ori, nu au rampe de acces, lift, pavaj tactil sau trepte vopsite în culori contrastante, așa cum prevede legea. Autoritățile se angajează înainte de fiecare scrutin să asigure dreptul la vot tuturor persoanelor, dar de fiecare dată sute de persoane rămân în afara procesului electoral.

Memorandum de colaborare între CEC, CICDE și 8 OSC – pro drepturile politice ale persoanelor cu dizabilități

Zece instituții au încheiat un Memorandum prin care se angajează să asigure realizarea drepturilor politice ale persoanelor cu dizabilități

Comisia Electorală Centrală (CEC), Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) și opt organizații neguvernamentale: Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova, Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Asociația Surzilor din Republica Moldova, Asociația Nevăzătorilor din Moldova, Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova, Centrul de Reabilitare Medico-Socială pentru Persoane cu Vedere Slabă „LOW VISION”, Asociația Obștească RADIOVISION, Alianța INFONET au încheiat în data de 23 martie 2023, un Memorandum de colaborare.

Documentul urmărește cooperarea și facilitarea comunicării între CEC, CICDE și organizațiile neguvernamentale în scopul inițierii implementării unor standarde, normative și bune practici pe domeniul asigurării drepturilor electorale și incluziunii în procesele electorale a alegătorilor cu dizabilități, precum și a altor categorii de persoane cu necesități speciale.

Președinta CEC, Angelica Caraman, a menționat că, în calitatea sa de organ de stat constituit pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, Comisia întreprinde în mod continuu acțiuni menite să asigure accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități, iar integrarea unor mecanisme eficiente de incluziune reprezintă unul dintre principalele obiective, stabilit în Planul strategic al instituției pentru anii 2020-2023.

Părțile s-au angajat să se sprijine reciproc în elaborarea, organizarea și desfășurarea diverselor activități în domeniu, să realizeze campanii de informare în format accesibil pentru alegătorii cu dizabilități, precum și să identifice soluții pentru perfecționarea cadrului legal și a procedurilor electorale din perspectiva dimensiunii dizabilitate:

- Monitorizarea și evaluarea practicilor Comisiei Electorale Centrale și ale Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral prin prisma integrării dimensiunii de dizabilitate,
- Suportul Comisiei Electorale Centrale în elaborarea și integrarea în „Planul strategic pentru anii 2024-2027” a dimensiunii de dizabilitate,
- Promovarea normativelor și standardelor de accesibilitate infrastructurale ale sediilor consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale ale secțiilor de votare,
- Promovarea conceptului de interoperabilitate a datelor în vederea adaptării procesului electoral și îmbunătățirii infrastructurii secțiilor de votare la care sunt arondați alegătorii persoane cu dizabilități,
- Monitorizarea și evaluarea alegerilor din perspectiva incluziunii alegătorilor persoane cu dizabilități în procesele electorale,
- Elaborarea materialelor în formate accesibile pentru diferite categorii de alegători,
- Promovarea unui comportament pro-activ al concurenților electorali și alegătorilor persoane cu dizabilități,
- Eliminarea barierelor și obstacolelor care restricționează accesul în sediile organelor electorale pentru alegătorii persoane cu dizabilități,
- Facilitarea transferului de bune practici naționale și internaționale în domeniul electoral și incluziunii alegătorilor persoane cu dizabilități în procesele electorale, în condiții de egalitate în realizarea drepturilor fundamentale etc.

CICDE
Centrul de Instruire Continuă
În Domeniul Electoral

Asociația
„MOTIVAȚIE”
din Moldova

Alianța Organizațiilor pentru
Persoane cu Dizabilități
din Republica Moldova

Centrul de Reabilitare Medico-Socială
pentru Persoane cu Vedere Slabă
“LOW VISION”

„ACCESIBILITATEA INFRASTRUCTURALĂ”

NORMATIVE ȘI STANDARDE ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR

 CP C.01.02:2018 – Clădiri civile. Clădiri și construcții. Prevederi generale de proiectare cu asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități
http://www.ednc.gov.md/upload/61/CP_01.022018.pdf

CP C.01.10:2018 – Clădiri civile. Mediul locuibil cu elemente sistematizate, accesibile pentru persoane cu dizabilități. Reguli de proiectare http://www.ednc.gov.md/upload/61/CP_C.01.102018.pdf

 CP C.01.12:2018 – Clădiri și încăperi cu locuri de muncă pentru persoane cu dizabilități. Reguli de proiectare http://www.ednc.gov.md/upload/61/CP_C.01.122018.pdf

CP C.01.11:2018 – Clădiri civile. Clădiri și construcții publice, accesibile pentru persoane cu dizabilități. Reguli de proiectare http://www.ednc.gov.md/upload/61/CP_C.01.112018.pdf

 CP C.01.13:2018 – Clădiri civile. Mediu urban. Reguli de proiectare accesibile pentru persoane cu dizabilități http://www.ednc.gov.md/upload/61/CP_C.01.132018.pdf

NCM C.01.06-2014 – Cerințe generale de securitate pentru obiectele de construcție la folosirea și accesibilitatea lor pentru persoanele cu dizabilități http://www.motivatie.md/media/images/articole/doc/NCM_C.01.06-2014.pdf

RESURSE INFORMAȚIONALE:

 Accesibilitatea la infrastructură // Informație de pe pagina Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova (www.motivatie.md)
– <http://motivatie.md/index.php?pag=page&id=1233&l=ro>

Accesibilitatea infrastructurală – condiție pentru realizarea altor drepturi (Prelegere susținută de Tudor Onofrei, expert adaptare spații în cadrul „Conferințelor Accesibilității”, Chișinău, 2.07.2021) – <https://bit.ly/3xPcak0>

 Criterii de accesibilitate în instituțiile publice – <https://youtu.be/fLxKMnUVbOk>

Ghid privind evaluarea accesibilității clădirilor de menire publică (indiferent de forma de proprietate) (pagina 28-67). Chestionar de evaluare a condițiilor de accesibilitate (pagina 68-73) – <https://bit.ly/2Tfr6Jf>

 Tu știi ce înseamnă o localitate accesibilă?
<https://youtu.be/nVxo5zz6fqM>

Materialul este elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău oferit prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare.

infonet **CAMPANIE ACCES EGAL PENTRU TOȚI ÎN SECȚIILE DE VOTARE**

Asociația
"MOTIVAȚIE"
din Moldova

STUDII:

 Acces egal pentru toți în secțiile de votare (2020) – https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/acces-egal-pentru-toi-in-seciile-de-votare--.html

 Acces egal pentru toți în secțiile de votare (2019) – https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/acces-egal-pentru-toi-in-seciile-de-votare.html

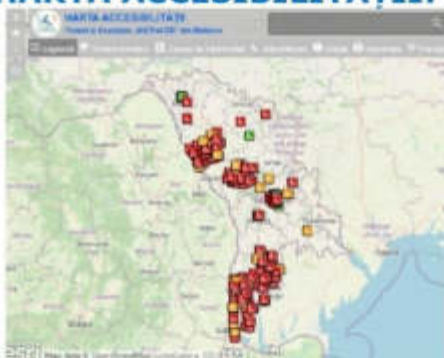

 Auditul condițiilor de accesibilitate a 197 secții de votare (Strășeni, Criuleni, Anenii Noi, Fălești, Călărași, Cahul) – <https://bit.ly/3B8KN6z>

 Analiza condițiilor de accesibilitate a Sectoarelor de Politie din Republica Moldova – <https://bit.ly/2Tfr6Jf>

HARTA ACCESIBILITĂȚII:

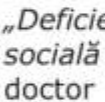

<https://motivatie.md/harta-accesibilitate/>

CONFERINȚELE ACCESIBILITĂȚII:

 „Experiențe pozitive la nivel internațional de incluziune a persoanelor cu dizabilități în procesele electorale” – Pavel Cabacenco, expert în domeniul electoral – <https://youtu.be/75Hbh2Mau-c>

 „Deficiențe de vedere (aspecte clinice și medico-sociale) și incluziunea socială a nevăzătorilor” – Tatiana Ghidirimschi, medic oftalmolog, doctor în medicină, AO Centrul de Reabilitare Medico-Socială pentru Persoane cu Vedere Slabă „LOW VISION” – <https://youtu.be/PJzZ5SaBpiw>

 „Oamenii din lumea tăcerii” – Natalia Babici, prim-vicepreședintă Asociația Surzilor din Republica Moldova – https://youtu.be/B_IQ8TLhV8

NU EXISTĂ PROGRES FĂRĂ RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI!

Materialul este elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău oferit prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare.

Știți ce înseamnă *un mediu accesibil pentru toți*?

puteți afla în materialul informativ „Dorim un mediu accesibil pentru toți”, elaborat de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”

TOP EXEMPLE POZITIVE ÎN AMENAJAREA INSTITUȚIILOR PUBLICE

Parcări cu locuri special amenajate pentru persoanele cu dizabilități.

Cabina de veceu - 1.65 m pe 1.80 m;

- 2 bare de suport, una dintre care trebuie să fie rabatabilă;
- lățimea ușii de minim 90 cm;
- prag ce nu depășește 2 cm.

Rampă - la 10 cm înălțime, 1 m lungime;

- lățimea de la 90 cm la 1 m;
- barele de suport pe ambele părți la o distanța de 90 cm între ele, la o înălțime de 70 și 90 cm, în două rânduri. Suprafața rampei antiderapantă.

Coridor - 1,5 m lățime;

- este iluminat, podea antiderapantă, fără denivelări;
- culorile contrastante și indicatoare de orientare.

Platforma electrică care ajută persoana să evite treptele, dacă nu este lift.

Ai grijă ca în localitatea ta să se respecte aceste cerințe!

Efimia Levința „Dacă o singură persoană, delegată de la fiecare primărie, ar conștientiza cât de important este aspectul accesibilității, lucrurile ar evolua mult mai ușor”

Pentru a motiva și capacita reprezentanții autorităților publice funcționarii electorali din 10 raioane ale țării, echipa MOTIVAȚIEI a organizat pentru ei, în 2022, o instruire în domeniul accesibilității.

Tudor Onofrei, specialist adaptare spații din cadrul MOTIVAȚIEI, le-a prezentat principalele provocări cu care se confruntă zilnic persoanele cu diferite tipuri de dizabilitate la nivel de accesibilitate. Participanții, printre care a fost și dna Efimia Levința, șefă de birou al Căminul cultural, Primăria Clișova, raionul Orhei. Aceasta a avut ocazia să-și testeze cunoștințele prin intermediul exercițiului practic User Safari.

Dnă Efimia, ce V-a motivat să conștientizați necesitatea creării condițiilor de accesibilitate pentru toți la nivelul satului Clișova?

După participarea la sesiunea de instruire pe domeniul accesibilității, iar ulterior la exercițiul practic, viziunea mea s-a schimbat cardinal. Cred că

informațiile oferite sunt binevenite pentru toate primăriile și nu numai. Dacă cel puțin o persoană, delegată de la fiecare primărie, ar conștientiza cât de important este aspectul accesibilității, lucrurile s-ar schimba mult mai ușor. De multe ori, societatea noastră a fost învățată să treacă pe lângă oameni în scaune cu roțile sau pe lângă bătrâni și să nu ia în considerare nevoile acestora, fără să-și dea seama că putem fi foarte ușor în locul lor și să ne confruntăm cu aceleași probleme de accesibilitate.

Cum s-a schimbat situația după construirea rampei de acces, conform recomandărilor specialiștilor de la MOTIVAȚIE?

După construirea rampei de la intrarea în clădire, toate generațiile au acces la ea. Rampa este amplasată în fața a 3 edificii-cheie din satul Clișova: biblioteca, Casa de Cultură și Primăria. La moment, punctul medical este la fel situat în cadrul căminului cultural.

Detalii: <https://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1813&l=ro>

Interviuri cu consilierile locale, beneficiare ale „Programului de capacitate civică și politică a femeilor cu dizabilități pentru implicare pro-activă în alegerile locale”

Scopul proiectului a fost informarea, capacitatea, creșterea gradului de conștientizare și susținerea a circa 50 de femei cu dizabilități din Republica Moldova în procesul de implicare civică și participare politică în cadrul campaniei electorale din 2019.

Drept urmare, un grup de femei cu dizabilități au fost îndrumate de experți în domeniu, pentru a le susține să candideze la alegerile locale (pentru funcția de primară sau consilieră locală), iar la finalul proiectului a avut loc o conferință națională cu împărtășirea experienței acestora și obstacolele pe care le-au întâmpinat în procesul de pregătire și de implicare în viața politică.

Adela Postolachi, consilieră locală în satul Terebna:

„Visul meu pentru localitatea mea îl reprezintă accesibilitatea și infrastructura instituțională”.

Este medic de familie și are doi copii. În 2019, a participat la Programul de capacitate civică și politică a femeilor cu dizabilități pentru implicare pro-activă în alegerile locale, implementat de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova în parteneriat cu UN Women și finanțat de Suedia. Atunci a reușit să obțină funcția de consilieră locală. În consiliu, Adela vine cu proiecte și

propuneri de dezvoltare a infrastructurii, inclusiv de soluționare a problemelor persoanelor aflate în dificultate.

Cum e să contribuiți activ la dezvoltarea comunității și să deveniți o adevărată lideră la nivel local?

E dificil, pentru că societatea de astăzi așteaptă ca cineva să rezolve problemele. De fapt, toți oamenii din comunitate ar trebui să se implice în soluționarea problemelor locale. Indiferența este principalul factor care împiedică procesul de dezvoltare a comunității.

Ce schimbări ați reușit deja să realizați la nivel local?

Am ales să promovăm drepturile tuturor persoanelor aflate în dificultate, indiferent dacă au sau nu o dizabilitate. În localitatea mea, cu ajutorul consătenilor, a fost deja finalizată construcția rampei de acces la instituția medicală în care lucrez. Am promovat construirea de rampe pentru persoanele cu mobilitate redusă și în alte instituții. După reparație, instituția medicală a devenit accesibilă nu doar la intrare, datorită rampei, dar și în interiorul clădirii. Acum lucrez la proiectul „Inventarierea accesibilității și infrastructurii instituționale în satul Terebna”.

În opinia Dvs., ce schimbări pozitive ar aduce promovarea accesului egal la vot pentru toți cetățenii?

Promovarea accesului egal la urne pentru toți cetățenii constituie însăși esența ideii de a trăi într-o societate democratică. Or, într-un mediu accesibil, persoanele cu dizabilități sunt cetățeni mai activi și mai implicați în viața politică a comunității lor. Consider că pentru a spori implicarea persoanelor cu diferite tipuri de dizabilități la vot este necesară organizarea unui mediu accesibil și, prin modele pozitive, sensibilizarea tuturor participanților la acest proces.

Detalii: <https://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1651&l=ro&fbclid=IwAR0ttN-dBLkkmR5jqtDKSQLFIJk0je5GuzN3Snm-0bZmJcm85xvYqQtVy8>

Elena Cernei, consilieră locală în satul Găuzeni, raionul Șoldănești, la al doilea mandat: „Dizabilitatea nu poate fi un impediment pentru o femeie care vrea să ocupe o funcție de conducere”

În 2006, ați devenit pentru prima dată consilieră locală. Atunci propunerea a venit chiar de la primarul satului Găuzeni.

Ce V-a motivat să candidați pentru această funcție?

Am aspirat să devin consilieră locală, pentru că îmi doream o schimbare în localitate. Cunoștințele pe care le-am acumulat pe parcursul anilor m-au ajutat foarte mult să mă implic în soluționarea problemelor comunității, inclusiv a persoanelor cu dizabilități. Reprezentanții Administrației Publice Locale remarcă activismul meu și apreciază responsabilitatea și participarea activă la toate ședințele în cadrul Primăriei.

Credeți că dizabilitatea poate fi un impediment pentru o femeie care vrea să ajungă într-o funcție de conducere?

Dizabilitatea nu poate fi un impediment pentru o femeie care vrea să ajungă într-o funcție de conducere. O spun din propria experiență, pentru că am fost și eu cândva discriminată și îmi doream foarte mult ca vocea mea să fie auzită. Cu timpul, am investit în cunoștințele proprii și m-am dezvoltat ca persoană datorită oamenilor care m-au susținut. Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova a fost pilonul de bază, care m-a încurajat și m-a ajutat să-mi văd visul împlinit de a deveni o persoană publică apreciată în satul meu.

Cum ați reușit să deveniți un exemplu în localitate?

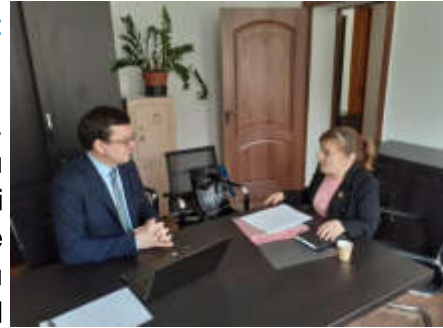
Pe timpuri, când nu cunoșteam cadrul legal, mă confruntam deseori cu diverse situații de discriminare, inclusiv ca mamă cu dizabilități. Am simțit pe propria piele ce înseamnă să fii o persoană marginalizată. Cred că este foarte important pentru noi să fim susținute. Iată de ce, în 2007, am fondat ONG-ul „Speranța”, unde am depus suflet și efort ca să apăr drepturile persoanelor cu dizabilități din localitate pentru a le face auzită vocea. Acum mă bucur că am devenit un mesager activ în satul Găuzeni.

Care sunt cele mai recente schimbări pe care ați reușit să le implementați la nivel local în calitate de consilieră?

În calitate de membră a consiliului local, îi organizez pe copiii din s. Găuzeni pentru activități de curățenie și amenajare a teritoriului. Fiind președintă a comisiilor „Drept și disciplină” și „Amenajarea și înverzirea localității” în cadrul primăriei și membră a „Comisiei Agricole”, mă simt responsabilă pentru localitatea mea. Particip cu dăruire și depun multă dragoste în sprijinirea și implicarea acestor copii. Pe 8 martie, am organizat o surpriză pentru mamele tuturor copiilor, care au participat la recenta activitate de voluntariat și le-am dăruit fiecareia dintre ele câte o floare și un mesaj de mulțumire și apreciere, precum și unor femei cu dizabilități din s. Găuzeni. Este deja o tradiție. Am 15 ani de activitate de Moș Crăciun, prin care contribui cu sprijinul meu personal și al diasporei, cu cadouri sau cu suport financiar. Pe 1 septembrie, de exemplu, am distribuit la 15 familii din diferite categorii social-vulnerabile rucsacuri, caiete, stilouri și câte un maiou. De asemenea, sunt implicată activ și în proiectul de activism civic, ca grup de inițiativă „Găuzeni pune umărul”. Informațiile necesare cetățenilor despre proiectul „Aprovizionare cu apă și canalizare” au fost plasate în ziarul local, care ulterior a fost distribuit în localitate.

Detalii: <https://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1643&l=ro&fbclid=IwAR0uoz6X1N3mf39wxPAQ404wJNVa->

Elena Crîșmari, consilieră locală în satul Dolna: „Sunt singura femeie dintre cei nouă membri ai Consiliului local”

Elena Crîșmari este originară din satul Dolna, raionul Strășeni. Ea este vicepreședinta Rețelei Naționale a Femeilor cu Dizabilități din Republica Moldova și fondatoarea Asociației „Alianța pentru Dolna”. În 2019, a participat la Programul de capacitate civică și politică a femeilor cu dizabilități pentru implicare pro-activă în alegerile locale din același an. Programul a fost implementat de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova în parteneriat cu UN Women și finanțat de Suedia. În toamna lui 2019, Elena a reușit să obțină funcția de consilieră locală în satul Dolna, fiind singura femeie alături de ceilalți opt membri ai Consiliului local. Ea luptă pentru un trai mai bun în localitatea ei natală pentru toți cetățenii și pentru asigurarea condițiilor de accesibilitate tuturor. Elena știe să meargă înainte cu capul sus, indiferent de obstacole. Cum le reușește pe toate, aflați în interviul de mai jos.

Cum ați motivat cetățenii din localitatea Dvs. să Vă susțină?

Am reușit să obțin mandatul de consilieră locală cu ajutorul cetățenilor. Atunci când am mers să discut cu ei și să colectez semnăturile, am văzut atâta bunătate și sprijin în ochii dumnealor. De la bun început, consătenii îmi spuneau „Vei reuși!” Am fost singura persoană cu dizabilități în calitate de candidată independentă în localitatea mea.

Cu ce provocări V-ați confruntat în campania electorală?

În campania electorală din 2019, am fost discriminată pe criteriul de dizabilitate din partea unui contracandidat. În rest, am simțit că am drepturi egale în raport cu ceilalți candidați. Când am apărut în fața cetățenilor la o adunare publică în sală se făcuse liniște. Le-am vorbit cetățenilor simplu și din inimă, iar oamenii m-au aplaudat în picioare. Chiar dacă unele rezultate au fost greu de obținut, am satisfacția că realizez lucruri bune pentru localitatea mea. Mai am doi ani de mandat și sper să reușesc să fac cât mai multe în această perioadă.

Ce schimbări ați reușit deja să realizați la nivel local?

Primul pas pe care l-am făcut, în calitate de consilieră locală, a fost să depun demersuri la APL-urile de nivelul I și II pentru sprijin financiar în construcția a patru rampe de acces: la Oficiul medicilor de familie, la Oficiul Poștal, Primărie și Centrul de agrement din satul Dolna. A fost construit și un trotuar accesibil (după proiectul consilierilor din primul mandat). De asemenea, a fost reparat blocul sanitar la Oficiul medicilor de familie pentru persoanele cu mobilitate redusă și amenajat teritoriul cu gard, un drum în varianta albă (250 de metri) și un trotuar de 170 de metri, serviciul social Echipa mobilă, în parteneriat cu Consiliul Raional. Recent, am câștigat un proiect prin care vom capacita 40 de femei la participarea bugetară, a fost acordată asistență pentru 200 de persoane în vârstă, am implementat 2 proiecte în parteneriat cu alte organizații din domeniul dizabilității pentru a ajuta refugiații din Ucraina și persoanele cu dizabilități. Mă bucur că am contribuit la dezvoltarea localității și am ajutat persoanele cu dizabilități și persoanele în etate din raionul Strășeni cu suport umanitar.

Detalii: https://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1664&l=ro&fbclid=IwAR0cTkIjxgrESMprLOWBB-zW3On8H51v1t_tVilnR2XBcX85VDkwqXkhaEA

Lilia Puzderi, consilieră locală în Borogani, Leova:

„Nu am vrut să răstorn munți, ci să demonstrez societății că și o femeie cu dizabilitate contează și poate aduce schimbare”

Lilia Puzderi are o dizabilitate fizică încă din copilărie. Ea nu s-a plâns niciodată din cauza greutăților, pentru că acestea au făcut-o mai puternică. De la o vârstă fragedă, a luptat pentru drepturile sale și ale semenilor ei pentru a demonstra societății că persoanele cu dizabilități au drepturi egale. Lilia este președinta A.O. PRO-TINERET, activistă civică, iar, mai nou în cariera sa, consilieră locală în satul Borogani. Ea a reușit să se realizeze în plan profesional, cât și personal, dar și să ajute alți oameni din localitate și raion să se simtă respectați și că cineva are grijă de ei. Mai multe detalii aflați în interviul de mai jos.

Care a fost motivația Dvs. de a deveni consilieră locală în satul Borogani?

Mi-am dorit ca societatea să perceapă o femeie cu dizabilități ca pe o persoană care poate face față provocărilor și e capabilă să ocupe funcții publice.

Ce schimbări ați reușit deja să realizați la nivel local?

Nu am vrut să răstorn munți, ci să demonstrez societății că și o femeie cu dizabilitate contează. Împreună cu colegii mei consilieri și doamna primară muncim la realizarea proiectelor de succes pentru localitatea noastră.

În calitate de consilieră locală și activistă pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, am contribuit la sporirea accesibilității instituțiilor, la respectarea drepturilor acestora prin angajarea lor în câmpul muncii, la monitorizarea distribuirii corecte a ajutoarelor de orice nivel. Prin propriul exemplu, am contribuit la schimbarea atitudinii cetățenilor față de cei care au o dizabilitate. Cred că în fiecare consiliu local e necesar să lucreze persoane cu dizabilități, pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor sociale. Îmi doresc ca oamenii din comunitatea mea să se simtă responsabili, respectați, informați și utili societății.

Credeți că dizabilitatea poate fi un impediment pentru o femeie care vrea să ajungă într-o funcție de conducere?

Eu cred că dizabilitatea nu-i un obstacol pentru ca o femeie cu nevoi speciale să se reprezinte în orice domeniu sau în orice funcție publică, o spun din propria experiență.

Cum vedeți viitorul satului Borogani prin prisma incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități?

Autoritățile publice locale sunt deschise spre conlucrare pentru a crea condiții egale de acces pentru toți cetățenii. Vom oferi și în continuare tot suportul pentru ca să avem în localitate mai multe proiecte sociale privind accesibilitatea care să prindă culoare, iar cetățenii să nu ducă lipsă de atenție și grijă față de necesitățile lor.

Ce mesaj de încurajare aveți pentru alte femei cu dizabilități, care aspiră la o funcție de conducere?

Nu ezitați să vă manifestați ca personalitate. Fiți informate, credeți în forțele proprii și dați dovada de cumsecădenie.

Detalii:[https://motivatie.md/index.php?](https://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1681&l=ro&fbclid=IwAR0z0FVTFX61Udb3qwzxsMMd4FwVzf4i006gn6kPwFTA7B3TVbFw5_Xe9I8)

[pag=news&id=1060&rid=1681&l=ro&fbclid=IwAR0z0FVTFX61Udb3qwzxsMMd4FwVzf4i006gn6kPwFTA7B3TVbFw5_Xe9I8](https://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1681&l=ro&fbclid=IwAR0z0FVTFX61Udb3qwzxsMMd4FwVzf4i006gn6kPwFTA7B3TVbFw5_Xe9I8)

Suține activismul civic și serviciile prestate de ONG-uri prin mecanismul 2%

Știați că ...

printre beneficiile majore ale mecanismului 2% se numără sprijinirea activității unei organizații a societății civile, a valorilor și serviciilor pe care le susțineți? Mai mult, Legea 2% sporește încrederea cetățenilor în ONG-uri și îi implică în procesul de repartizare a bugetului de stat. Cetățenii de rând devin mai activi și susțin comunitatea prin activitățile și rezultatele organizației sale.

Reamintim că de la 1 ianuarie 2017, contribuabilii persoane fizice din Republica Moldova au posibilitatea să direcționeze 2% din impozitul lor pe venit către o organizație din lista beneficiarilor desemnării procentuale a Legii 2% (asociații obștești, fundații, instituții private), ceea ce înseamnă că 2% din impozitul pe venit nu va reprezenta un cost suplimentar pentru dvs., deoarece face parte din impozitul pe venit pe care îl plățiți deja.

Desemnarea procentuală, cunoscută și ca „Legea 2%”, este un proces prin care persoanele fizice pot direcționa 2% din impozitul pe venit anual către organizațiile neguvernamentale și instituțiile religioase din țară. În cazul în care persoana alege să direcționeze 2% către o organizație, la stat vor ajunge 98% din impozit, iar 2% vor merge la organizația pe care persoana a ales să o susțină.

Cum poți direcționa 2% din venit (până la 30 aprilie 2023)?

Dacă depuneți declarația personal, trebuie să contactați cel mai apropiat Serviciu Fiscal de Stat cu buletinul de identitate. Cereți inspectorului fiscal să deschidă formularul CET 18 deja completat și în câmpul M1 introduceți codul fiscal al organizației pe care o susțineți.

Dacă aveți o semnătură electronică, puteți redirecționa online prin serviciul „Declarație electronică”, care vă permite să vizualizați, să modificați și să depuneți declarația cu semnătură mobilă și electronică, accesând portalul www.servicii.fisc.md

Declarația poate fi și expediată și prin poștă, printr-o scrisoare recomandată.

Asigurați-vă că descărcați formularul și completați câmpul M1 cu codul fiscal al organizației ale cărei opinii și valori le susțineți.

Suntem în perioada de direcționare a impozitului pe venit, ceea ce înseamnă că fiecare dintre noi se poate adresa la Oficiul Teritorial al Serviciului Fiscal de Stat **până la 30 aprilie 2023** pentru a depune declarația de venit și a direcționa 2% către organizația pe care dorim să o susținem.

Extrasul poate fi trimis și prin poștă, printr-o scrisoare recomandată.

Pentru a verifica dacă, ca persoană fizică, nu sunteți îndatorat la biroul fiscal, selectați următorii pași:

1. Accesați site-ul: www.mpay.gov.md
2. Selectați opțiunea „Alege Serviciul – Impozit pe venit”.
3. Introduceți codul personal de identificare (13 cifre) din buletinul de identitate și codul de verificare afișat pe ecran și apăsați butonul Căutare declarație nr./IDNP.
4. Descărcați chitanța de plată și verificați suma indicată pe ea.

Resurse utile privind mecanismul de desemnare procentuală în Republica Moldova (Legea 2%)

Cum se completează declarația cu privire la impozitul pe venit

Ce câmpuri trebuie să completezi în declarația CET 18 pentru a direcționa 2%?

În căsuța M1 indică codul fiscal / IDNO al organizației din Lista beneficiarilor 2%

Facultativă / Факультативная

Indicativ / Индикатор	Codul / Код
Codul fiscal al beneficiarilor în baza cărora se efectuează decontarea procentuală / Фискальный код получателя, в пользу которого производится процентная отчисления	M1 ✓

Prin prezenta, declar că informația inclusă în Declarația prezentată cuprinde toate veniturile impozabile, constatate astfel în conformitate cu legislația în vigoare pe perioada perioadelor fiscale pentru care se prezintă Declarația.
 Настоящим подтверждаю, что представленные в данной Декларации сведения содержат все налогооблагаемые доходы, установленные законодательством в соответствии с действующим законодательством, полученные на протяжении налогового периода, за который представляется декларация.

Semnătura declarantului / Подпись налогоплательщика _____ Data prezentării (ZZZZ/AAAA) / Дата представления (ДДММГГГГ) _____

Stampila cu autent a subordonatului Serviciului Fiscal de Stat și a comisarului funcționarului fiscal care a recepționat declarația.
 Штамп государственного служащего налоговой службы и подпись налогового служащего, принявшего декларацию.

Sursa poză: CRJM

Pagini web și Social media:

www.2procente.info - pagina web a mecanismului 2% în Republica Moldova
[2% in Republica Moldova](#) – pagina Facebook a mecanismului 2% în Republica Moldova
[2% în Republica Moldova](#) – pagina ok.ru a mecanismului 2% în Republica Moldova
[2procente.info](#) – pagina Twitter a mecanismului 2% în Republica Moldova

Legislație:

[Legea nr. 158 din 18 iulie 2014](#) (Articolele II și III)
[Legea nr. 177 din 21 iulie 2016](#)
[Hotărârea de Guvern nr. 1286](#) pentru aprobarea Regulamentului cu privire la mecanismul desemnării procentuale din 2 noiembrie 2016

Solicitări de informații:

Model de solicitare de informație din partea contribuabililor privind validarea sau nevalidarea desemnărilor procentuale

Agenția Servicii Publice:

Cererea de înregistrare a organizațiilor și Lista beneficiarilor 2%
 Pagina web www.servicii.fisc.md:
 Declarația cu privire la impozitul pe venit pentru organizațiile necomerciale – în format PDF și Instrucțiunea de completare
 Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit- formularul CET18 - în format PDF și Instrucțiunea de completare
 Declarația electronică cu privire la impozitul pe venit, cu posibilitatea completării și depunerii online, cu condiția deținerii semnăturii mobile sau electronice, la adresa <https://servicii.fisc.md/> (secțiunea „Servicii”, subsecțiunea „Persoane fizice”, categoria „Declarație electronică”).

Din seria „Vedete cu dizabilități care au inspirat lumea!”

„Romanța răsună și «La umbra nucului bătrân», și «În fânul de curând cosit».

O cântă românul «Pe lângă boi», se cântă și «La oglindă».

Și pentru ca Romanța să capete un «un singur nume», cum spune poetul, noi i-am spus: Ioana Radu.”

Elvira Cârje, prim solistă a Operei Române

Una dintre cele mai cunoscute și apreciate interprete de muzică populară și romanțe, Ioana Radu a fost supranumită “regina romanței”. Publicul o iubea pentru felul deosebit în care se exprima prin muzică, plină de viață și de pasiune.

Soarta acestei cântărețe însă, care a povestit că ar fi fost șofer dacă nu era muzica, i-a fost schimbată de o mașină. Un accident a marcat-o printr-o dizabilitate care a făcut-o să se retragă mai repede de pe scenă și să dea naștere unor zvonuri surprinzătoare.

Cel care a reușit să o convingă să se prezinte din nou lumii a fost actorul Miluță Gheorghiu, care i-a promis că va cânta doar două romanțe în cadrul concertului organizat de Radioteleviziune. Chiar și așa, zvonurile nu au încetat să apară. Intrarea și ieșirea din scenă a Ioanei Radu se petrecea pe întuneric, deci publicul nu o vedea mergând.

O a doua încercare de a arăta lumii adevărată stare de sănătate a interpretei a fost printr-un recital în timpul căruia stătea pe un fotoliu, picior peste picior, „ca astfel să se înlătore orice dubiu și întrebări”. „Toate astea ar fi fost bune dacă operatorul ar fi cunoscut acest amănunt esențial și n-ar fi potrivit aparatul de filmare ca solista să apară numai până la... genunchi”.

Telespectatorii nu au ignorat acest amănunt, iar zvonurile s-au intensificat din nou. „De ce ne păcăliți?”, „Pe cine păcăliți?”. Ceea ce a convins publicul a fost o nouă filmare, de această dată realizată într-un cadru deschis; „cu perechi de tineri care se plimbau pe-o alee într-un parc, în jurul unei bănci pe care stătea la vedere întregă: Ioana Radu”.

Sursa: <https://9news.ro/stire/soarta-cantaretei-ioanei-radu-a-doua-femeie-motociclist-din-romania-accidentul-care-i-a-schimbata-viata>

21 martie – Ziua Mondială a Sindromului Down

Anual, în data de 21 martie este marcată Ziua Mondială a Sindromului Down.

Copiii cu Sindromul Down sunt numiți „Copiii Soarelui”, deoarece iradiază în jurul său căldura sufletească, sunt foarte deschiși, zâmbitori și empatici. Ei nu au ceva inerent oamenilor obișnuiți, dar sunt înzestrați cu altceva: cu bunătatea, sinceritatea și capacitatea de a iubi necondiționat, care compensează tot ceea ce-i diferă de alți oameni și le oferă prioritate.

În mod involuntar, ei ne învață să nu fim indiferenți, să fim mai atenți unul față de celălalt. Acești copii ne pot ajuta să ne schimbăm spre bine, dar să nu uităm că și ei au nevoie de sprijinul și dragostea noastră.

Acceptați faptul că toți oamenii sunt diferiți!

Zâmbiți când vedeți o persoană cu acest Sindrom!

Spuneți-i câteva cuvinte calde și la siguranța veți primi în dar cel mai sincer zâmbet din lume!

Sursa: <https://balti.md/21-martie-ziua-mondiala-a-sindromului-down/>

CICDE
Centrul de Informații Centrale
în Domeniul Electoral

Acest buletin este elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău, oferit prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare.

Redactori: Mariana Țibulac-Ciobanu și Victoria Boțan

Redactor-stilizator: Maria Balan